

دودشندگان

به بهانه روز جهانی نه به دخانیات، نگاهی به آمار و علل علاقه زنان ایرانی به مصرف سیگار

تعمیه مونسى - «سن مصرف سیگار در میان دختران نوجوان ایرانی به ۱۲ سال رسیده» ؛ «۵ درصد از جمعیت زنان کشورمان، سیگاری هستند» ؛ «در کشورمان، به ازای هر ۶ مرد سیگاری، ۱ زن سیگاری وجود دارد» و... آمارها تکان دهنده اند. آماری که نشان می‌دهد در خوشبینانه‌ترین حالت، حدود ۲میلیون نفر از دختران و زنان کشورمان، به سیگار وابسته‌اند و تعداد زیادی از کودکان آینده ایران، تحت تأثیر عوارض داشتن یک مادر سیگاری قرار دارند. ۷۰

و گفت‌وگوی چهره به چهره با تعدادی از زنان سیگاری شهر درباره تجربه شان، بررسی برخی عوامل فردی و اجتماعی علاقه زنان ایرانی به سیگار و یادداشت شفاهی یک آسیب‌شناس اجتماعی در این باره، بخش‌های مختلف پرونده امروز زندگی‌سلام است. با ما همراه باشید.

۱.ایرنا

۲.خراسان

۳.ایرنا

رو در رو با زنان سیگاری

زنان ایرانی چرا سیگار می‌کشند؟ معمولا در چه بازه سنی به سیگار کشیدن رو می‌آورند؟ بیشتر در کدام شهرها و از چه طبقه و پایگاه اجتماعی هستند؟ اولین بار کجا و چگونه سیگار کشیدن را تجربه کردند؟ روزی چند نخ می‌کشند؟ و در نهایت اینکه، واکنش خانواده‌ها و اطرافیان چیست و چه باید کرد؟ برای احاطه بر ابعاد مختلف پدیده سیگاری شدن زنان، باید به این سؤالات پاسخ دهیم تا بتوانیم به راهکارهایی علمی، اصولی و منطقی برای کم کردن دامنه این آسیب اجتماعی برسیم. منتها پاسخ به تمام این پرسش‌ها، نیازمند یک کار میدانی وسیع و ارتباط چند دهه با زنان سیگاری جامعه مان است. مادر حدّوًسع این صفحه، سعی کردیم پیش از ماه مبارک، گشت و گذاری در شهر بزنیم و در گفت و گو با زنانی که در ملاءعام سیگار می‌کشند، برخی از این سؤالات را بپرسیم تا به درک بهتر و دقیق‌تری از دلایل و شرایط این گروه از زنان جامعه‌مان برسیم.

■ سکانس اول؛ دانشگاه

به‌خاطر تمرکز و نمره، سیگار می‌کشم

ایام امتحانات است و دانشجویها مشغول سر و کله زدن با درس‌ها و استادان. به یکی از دانشگاه‌های مشهد می‌روم؛ جایی که به داشتن دانشجویان درس خوان معروف است. دانشجویانی که هوش، تلاش و نمره‌های درخشان‌شان زبانزد است. در محوطه، چند دختر روی نیمکتی نشسته‌اند. یکی از آن‌ها در حال سیگار کشیدن است. با سؤال امتحان‌چطور بود، جلو می‌روم و سر صحبت را باز می‌کنم. متوجه می‌شوم دختر سیگار به دست، نازنین، ۲۵ ساله و دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد است و ۵ سالی می‌شود که سیگار می‌کشد. نازنین، اولین سیگارش را با هم کلاسی اش کشیده و درباره علت سیگار کشیدنش می‌گوید: «تمرکز» و ادامه می‌دهد: «نمره برای من خیلی مهم است، وقتی سیگار می‌کشم، حواسم جمع تر می‌شود و می‌توانم روی درس تمرکز کنم و بهتر درس بخوانم و اصلا اولین سیگارم را در ایام امتحانات مقطع کارشناسی تجربه کردم». خانواده نازنین از سیگار کشیدنش اطلاعی ندارند، چون قبلا روزی دو سه نخ سیگار لایت، آن هم در کافه یا خودرو می‌کشیده و فعلا هم خوابگاهی است و دور از خانواده. از نازنین درباره وضعیت و چگونگی سیگار کشیدن دختران هم‌کلاسی‌اش در خوابگاه

می‌پرسم. معتقد است: «وضعیت خوابگاه از سیگار گذشته و بعضی دانشجویهای به اصطلاح خرخوان، از چیزهای بدتری برای تمرکز روی درس‌ها استفاده می‌کنند. دوری از خانواده و استقلال مادی هم، به این موضوع دامن می‌زند.» از نازنین و رفاقیش برای من خیلی مهم است، وقتی سیگار می‌کشم، خداحافظی می‌کنم و با خودم فکر می‌کنم وقتی نازنین و نازنین‌ها، آنقدر باهوش و توانمند بوده‌اند که توانسته‌اند از سد کنکور چنین دانشگاه اسم و رسم داری بگذرند، حتما توانایی پشت سر گذاشتن امتحاناتشان، بدون کمک گرفتن از چیزهایی مثل سیگار را هم دارند. آیا کشیدن سیگار برای تمرکز بیشتر، یک بهانه یا تلقین نیست؟

■ سکانس دوم؛ کافه

سیگار کشیدن از سر افسردگی و کنجکاوی

وارد کافه‌ای دنج می‌شوم و در بدو ورود، با حجم زیادی از دود برخورد می‌کنم. رایحه توتون و عطر در فضا قاطبی شده و حلقه‌های دود، بالای سر سه خانم جوان که دور یک میز نشسته‌اند، پراکنده است. دخترها ۲۶-۲۷ ساله هستند و در یک شرکت تبلیغاتی، همکارند. ساناز می‌خندد و در توضیح چگونگی سیگاری شدنش می‌گوید: «یادم نیست اولین بار کی و کجا سیگار کشیدم اما بعد از دیپلم بود». علت سیگار کشیدنش را که می‌پرسم، سکوت می‌کند و میبهوت‌رد دود می‌ماند. بعد لب باز می‌کند و می‌گوید: «آرامش و لذتی را که سیگار به من می‌بخشد دوست دارم. راستش عادت سیگار کشیدن، بعد از یک شکست عاطفی عمیق، بخشی از زندگی‌ام شد.» از نگار که به نظر بزرگ‌تر می‌رسد، می‌پرسم تو چرا و چطور شروع کردی؟ پاسخش عجیب است: «من فقط کنجکاو بودم. پدرم همیشه در خانه با لذت سیگار می‌کشید و من دوست داشتم بدانم حس و حالش چطور است؟ در دوران دبیرستان، یواشکی ته سیگارهای پدرم را دوباره می‌کشیدم و کم کم خودم سیگار خریدم و حالا ده سال است که سیگار از نوع لایت و اولترالایت می‌کشم. الان می‌دانم که سیگار کشیدن، حس و حال به‌خصوصی ندارد ولی دیگر وابسته شده‌ام.»

■ سکانس سوم؛ پارک

دود کردن یک نخ سیگار، فرصتی برای خلوت

زن و مرد جوانی در تاریکی پس از غروب، روی یکی از نیمکت‌های پارک نشسته‌اند و هر دو مشغول سیگار کشیدنند. وقتی کودکی ۳-۴ ساله به طرفشان می‌رود، متوجه می‌شوم زن و شوهرند و با فرزندشان به پارک آمده‌اند. به سراغ مادر خانواده می‌روم. مریم ۳۲ ساله است و ۴ سال است که سیگار می‌کشد. وقتی می‌پرسم چرا، می‌گوید: «من همسر یک مرد و مادر یک بچه چهار ساله شر و شیطان هستم. از صبح در خانه مشغول رسیدگی به همسر و بچه و خانه‌داری و پخت و پز و پذیرایی از مهمانم. گاهی کلافه می‌شوم از این همه شلوغی؛ از اینکه حتی یک ساعت از ۲۴ ساعت شبانه روز، به خودم تعلق ندارد. گاهی به چند دقیقه سکوت و خلوت، چند دقیقه برای خود خودم نیاز دارم. کشیدن یک نخ سیگار، این فرصت را در اختیارم می‌گذارد.» از مریم و خانواده کوچکش جدا می‌شوم و با خودم فکر می‌کنم واقعا مطالعه یک صفحه از یک کتاب، گوش دادن به یک قطعه موسیقی، انجام چند حرکت ورزشی یا انجام مهارت‌های تن‌آرامی، هیچ کدام نمی‌تواند جایگزین سیگار برای برآورده کردن این خواسته بحق مریم باشد؟ و آیا سیگار کشیدن مریم، الگو و مجوزی برای سیگاری شدن دختر کوچولوش نیست؟

چه باید کرد؟

مثل بیشتر آسیب‌هایی که متوجه فرد و خانواده و اجتماع است، شاید این آسیب را هم باید از دوران کودکی و نوجوانی و با ملاحظات و تربیت صحیح، همان طور که آهسته آهسته پدید آمده، س‌ت که روانشناسان تاکید می‌کنند به کودکان و نوجوانانمان، مهارت «نه» گفتن بیاموزیم؛ یاد بدهیم چطور به خودش و ایده‌آل‌هایش که حتما سلامت جسم و روح و وجهه اجتماعی هم در آن می‌گنجد، احترام بگذارد و احیانا برای همراهی رفتارها و مفاهیم، حداقل برای بچه‌ها از بین نرود؛ مثلا حتی اگر خودمان سیگاری هستیم، جلوی بچه سیگار نکشیم یا کودک و نوجوانمان را پی خرید سیگار نفرستیم. در قدم‌های بعد، با محبت و احترام و تواضع، سعی کنیم خالاهای زندگی دختر نوجوان و جوانمان را با دلخوشی‌های سالم و مفید، پر کنیم. این‌ها، کارهایی است که از دستِ ما برمی‌آید.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزانه روزنامه خراسان

چهارشنبه ۱۰ خرداد ۱۳۹۶

۵ رهمضان ۱۴۳۸ • ۳۱ می ۲۰۱۷

۷۷۲

عکس: وحید بیات

یادداشت شفاهی دکتر مجید ابهری،

آسیب‌شناس اجتماعی درباره دلایل سیگار

کشیدن زنان ایرانی

به‌خاطر ژست روشنفکری، خودکشی نکنید!

سبک زندگی هر فرد که تربیت خانوادگی نقش مهمی در شکل‌گیری آن دارد، اساس رفتار فردی و اجتماعی اوست.

متأسفانه بعضی از والدین

بنا به دلایل مختلف مثل تمایل به

مدرن و امروزی بودن و گرفتن ژست‌های سینمایی، مرکب رفتارهایی می‌شوند که آثار نامطلوبی بر تربیت فرزندان می‌گذارد. یکی از این رفتارها، کشیدن سیگار در حضور بچه‌هاست. رفتاری که قبح و زشتی سیگار کشیدن را برای کودکان و نوجوانان از بین می‌برد و در بلندمدت، به شکل‌گیری دختران و زنان سیگاری منجر می‌شود. بس که در فیلم و سریال‌ها، هنرپیشه‌های زن با دلبری سیگار می‌کشند، دختران و زنان جامعه هم تصور می‌کنند سیگار کشیدن، یک حرکت با کلاس و پز روشنفکری است و در اماکن عمومی یا حین رانندگی، جوری به سیگار پک می‌زنند، انگار در فضا سیر می‌کنند. بد نیست بدانیم عوارض فردی، اجتماعی، جسمی و روحی سیگار کشیدن در خانم‌ها، عمیق‌تر از آقایان است و غیر از کبودی لب، فساد دندان، کدر و چروک شدن پوست، امراض ریوی و تنفسی و عوارضی که بعدها متوجه جنین و فرزندشان می‌کند، لطمه ای که به وجهه اجتماعی شان هم وارد می‌شود، دوچندان است. زمینه ساز سیگاری شدن زنان جامعه مان است؛ هرچند به شکل قطعی نمی‌توان سیگاری شدن زنان را به مشکلات اجتماعی، اقتصادی و عاطفی ربط داد، چرا که زنان بسیاری با وجود مشکلاتی از این قبیل، دچار این آسیب نشدند و تن به این عادت نامطلوب نداده‌اند. زنانی هم هستند که مدعی‌اند به‌خاطر تفریح و لذت و سرگرمی، سیگار می‌کشند که خوب، پاسخ پرسش؛ مهم‌ترین عامل سیگار کشیدن زنان جوان ایرانی است. برای حل این مسئله هم، حداقل برای نسل‌های بعد، مهم‌ترین گام‌ها را پدر و مادرها، مدارس و صدا و سیما می‌توانند بردارند. اینکه آنقدر از ضرر و زیان‌های سیگار بگوییم و با روش‌های صحیح تربیتی، به بالا رفتن اعتماد به نفس بچه کمک کنیم که در نوجوانی و جوانی، احتیاج نداشته باشد یا سیگار کشیدن و لطمه زدن به خودش، جلب توجه کند و به آرامش برسد.